

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo komunikacija i prometa
Direkcija za civilno zrakoplovstvo

A

C

D

H

B

**PRAVILNIK O UVJETIMA I NAČINU
KORIŠTENJA LETILIŠTA**

Datum: 24. januar 2007.g.
Referentni broj: 02-292.3-78-1/07
Jezik: bosanski

Na osnovu člana 16., stav 1., Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02), te člana 6. stav 1. Zakona o zrakoplovstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 2/04), generalni direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK

O UVJETIMA I NAČINU KORIŠTENJA LETILIŠTA

DIO PRVI - UVODNE NAPOMENE

Član 1.

(Predmet)

Ovim Pravilnikom uređuju se osnovni uvjetima koje treba da ispunjava letilište u odnosu na: lokaciju, fizičke karakteristike operativnih površina, ravni ograničenja prepreka, označavanje operativnih površina, obezbjeđenje letenja, način dobijanja potvrde operatora letilište i korištenje i održavanje letilišta radi sigurnog provođenja zrakoplovnih operacija na istom.

Član 2.

(Pojmovi)

- (1) **Letilište** je određen prostor na zemlji (uključujući objekte, opremu i instalacije) namijenjen za polijetanje, slijetanje, kretanje po zemlji, i smještaj letjelica, opreme i osoblja radi provođenja sportskih, privrednih i drugih zrakoplovnih aktivnosti;
- (2) **Posebno letilište-teren**, je određen prostor na zemlji koji zadovoljava uvjete za povremeno obavljanje sportskih aktivnosti sa ultra lakim letjelicama i letjelicama za slobodno letenje.
- (3) **Operativne površine** - površine za kretanje su dio letilišta koji se koristi za polijetanje, slijetanje, voženje i boravak letjelica;
- (4) **Potvrda za korištenje letilišta** je dokument koji izdaje Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine osobi koja ispuni uvjete za korištenje letilišta;
- (5) **Operator letilišta** je osoba kojoj je izdata potvrda i rješenje za korištenje letilišta;
- (6) **Priručnik za korištenje letilišta**, je dokument koga izrađuje operator letilišta, u kome su predstavljeni tehnički podaci o letilištu, način i procedure korištenja letilišta radi organizovanog i sigurnog provođenja zrakoplovnih aktivnosti.
- (7) **Referentni kod aerodroma 1A**, podrazumijeva dužinu poletno - sletne staze manju od 800 metara, raspon krila aviona do 15 metara i širinu stajnog trapa aviona do 4, 5 metra. Određuje se prema ICAO Aneks 14 prvi dio za svaki aerodrom prema utvrđenim kriterijumima.
- (8) **Poletno-sletna staza sa kolovoznim zastorom** je staza koja je prekrivena asfaltom ili betonom;
- (9) **Poletno-sletna staza bez kolovoznog zastora** je staza sa travnatim ili stabilizovanim zastorom.

Član 3.

(Vrste letilišta)

- (1) Prema namjeni letilišta se razvrstavaju u:
  - a) **sportska letilišta** na kojima se provode sportske i amaterske zrakoplovne aktivnosti: letenje aviona, helikoptera, jedrilica, zmajeva, balona, skakanje padobranom i dr.

-
- b) **privredna letilišta**, na kojima se provode zrakoplovne aktivnosti radi pružanja usluga iz zraka: zapašivanje, gašenje požara, izviđanje i patroliranje i dr.
- c) **posebna letilišta-tereni**, za letenje letjelica posebne kategorije, ultra lakih letjelica i letjelica za slobodno letenje: paraglajderi, padobranci, zmajevi, baloni, modelarske aktivnosti i dr.
- (2) Prema vrsti zastora poletno - sletne staze letilišta mogu biti sa kolovoznim zastorom (asfalt ili beton) i bez kolovoznog zastora (trava i stabilizovan teren).
- (3) Prema vremenu korištenja letilišta mogu biti stalna i privremena.

Član 4.

(Operacije na letilištu)

- (1) Na letilištu se mogu provoditi zrakoplovne operacije u povoljnim meteorološkim uvjetima, po pravilima za vizualno letenje danju i noću radi:
- a) provođenje redovnih sportskih i amaterskih zrakoplovnih aktivnosti;
  - b) obuke zrakoplovnog osoblja za stjecanje sportskih dozvola i ovlaštenja;
  - c) obuka profesionalnih pilota na vizuelnim uvjetima (VFR);
  - d) avio- taksi prijevoza i panoramskog letenja;
  - e) pružanje usluga iz zraka;
  - f) prijevoza za sopstvene potrebe;
  - g) druge zrakoplovne aktivnosti zavisno od uvjeta na letilištu i opremljenosti istog.
- (2) Namjena letilišta i vrsta zrakoplovnih operacija koje će se provoditi na letilištu određuju se u Priručniku za korištenje letilišta.

Operacije navedene u stavu (d) i (e) provode se na način i pod uvjetima koje propisuje BH DCA.

DIO DRUGI - OSNOVNI USLOVI KOJE TREBA DA ISPUNJAVA LETILIŠTE

Član 5.

(Lokacijski zahtjevi)

- (1) Letilište se treba nalaziti na dovoljnoj udaljenosti od prirodnih i vještačkih prepreka (rijeka, kanali, kuće, putevi, željeznička pruga, dalekovodi, drveće i drugo), da prostor ispunjava zahtjeve i standarde za razmještaj manevarskih površina i objekata i osigurava dovoljnu visinu nadvišavanje prepreka;
- (2) Lokacija letilišta, prije stavljanja letilišta u funkciju treba biti u potpunosti ispitana sa: topografskog, meteorološkog, navigacionog, geološkog, hidrotehničkog, prometnog i urbanog aspekta i mora biti prilagođeno najpovoljnijim uvjetima iskorištenja;
- (3) Sve aktivnosti na letilištu od planiranja, izgradnje do stavljanja u funkciju, trebaju biti usaglašene sa lokalnom sredinom, kao i nastavljene tokom provođenja daljnjih aktivnosti;
- (4) Aktivnosti na letilištu moraju zadovoljavati standarde zaštite čovjekove sredine, posebno nivoa buke.

Član 6.

(Fizičke karakteristike operativnih površina)

-
- (1) Minimalni uvjetima koje treba da ispunjavaju fizičke karakteristike operativnih površina na **sportskom i privrednom letilištu** trebaju odgovarati relevantnom kodu aerodroma 1A. prema ICAO Aneks 14. prvi dio.
  - (2) Površina mora biti stabilizovana (suva livada, pašnjak, asfalt, beton i sl.); da je očjedita, odnosno nije podvodana;
  - (3) Širina osnovne staze letilišta ne smije biti manja od 60 metara i na njoj se ne smiju nalaziti prepreke koje mogu ugroziti sigurnost letenja;
  - (4) Osnovna staza letilišta mora biti na oba kraja duža najmanje po 30 metara od dužine poletno-sletne staze;
  - (5) Dužina poletno-sletne staze sa kolovoznim zastorom mora biti jednaka dužini zaleta za polijetanje koja je potrebna za određeni tip vazduhoplova pod njegovim najvećim opterećenjem, uvećanoj za svakih 300 metara nadmorske visine za 7% i za svaki 1°C referentne temperature iznad 15° za 1%;

Dužina zaleta za poletno sletnu stazu bez kolovoznog zastora, pri maksimalnom opterećenju u polijetanju uvećava se za 20%;

Dužina poletno- sletne staze za privredna i sportska letilišta ne smije biti manja od 600 metara;
  - (6) Širina poletno-sletne staze bez kolovoznog zastora mora biti najmanje 30 metara, a sa kolovoznim zastorom 18 metara;
  - (7) Ravnost površine poletno-sletne staze bez kolovoznog zastora ne smije odstupati za više od 5 centimetara, mjereno ravnjačom dužine 3 metra, po čitavoj dužini i širini poletno-sletne staze;
  - (8) Ravnost površine poletno-sletne staze sa kolovoznim zastorom ne smije odstupati za više od 3 centimetra, mjereno ravnjačom dužine 3 metra, po čitavoj dužini i širini poletno-sletne staze;
  - (9) Najveći uzdužni i poprečni nagib poletno-sletne staze bez kolovoznog zastora ne smije biti veći od 3%; a sa kolovoznim zastorom 2%;
  - (10) Nosivost poletno-sletne staze i staze za voženje treba biti odgovarajuća za najveću dozvoljenu težinu referentnog aviona u voženju i polijetanju, a zaštitni pojas osnovne staze da smanji rizik oštećenja aviona ako izleti sa poletno-sletne staze;
  - (11) Za pojedinosti koje nisu utvrđene ovim članom primjenjuju se standardi ICAO Anex 14, prvi dio;
  - (12) Šematski prikaz dimenzija za sportsko i privredno letilišta dat je u prilogu br 1. ovoga Pravilnika.
  - (13) Fizičke karakteristike površina na **posebnom letištu- terenu** propisuju se pravilnikom o letenju ultra lakih letjelica i utvrđuju za svaki teren pojedinačno, zavisno od vrste aktivnosti koje se planiraju provoditi.

Minimalna dužina poletno-sletne staze sa kolničkim zastorom treba biti 200 m a bez kolničkog zastora 300 m.

Minimalna širina poletno-sletne staze sa kolničkim zastorom treba biti 15 m a bez kolničkog zastora 30 m.

Član 7.

(Ravni ograničenja prepreka)

-
- (1) . Dimenzije i nagibi prilazne, odletne, prijelazne, unutrašnje i konusne ravni trebaju najmanje odgovarati referentnom kodu aerodroma jedan (1) po ICAO Anex 14, prvi dio. Za veće referentne kodove aerodroma, površine ograničenja utvrđuju se prema ICAO Anex 14, prvi dio;
  - (2) Prilazna i odletna ravan, počinje na 30m od praga poletno - sletne staze sa dužinom unutrašnjeg ruba 60 m ne može biti veća od 5% 1:20 nagiba na dužini od 1600 m sa divergencijom bočnih ivica 10%
  - (3) Prijelazna (bočna) unutrašnja ravan počinje na 30m sa obje strane poletno - sletne staze i proteže do unutrašnje horizontalne ravni i ne može imati veći nagib od 20% (1:5);
  - (4) Unutrašnja horizontalna ravan počinje 45m iznad letilišta i radijusa od 2000m od referentne tačke ili pragova poletno sletne staze;
  - (5) Konusna ravan nastavlja se na unutrašnju horizontalnu ravan do visine 35m i pod nagibom 5% (1:20);
  - (6) Kroz prilaznu, odletnu i prijelaznu ravan ne smiju prodirati prepreke koje bi mogli ugroziti sigurnost letenja, odnosno ukoliko probijaju potrebno je utvrditi ograničenja za korištenje letilišta;
  - (7) Izgradnja i postavljanje objekta, instalacije i uređaje na području letilišta kao i objekta van područja letilišta koji mogu utjecati na sigurnost letenja (antenski stubovi, dimnjaci, tornjevi, dalekovodi, drveće i dr.) moraju biti propisno označeni, a oznake za uočavanje moraju se održavati u ispravnom stanju;
  - (8) Objekti i uređaji unutar pojasa osnovne staze moraju biti lomljivi i sa ograničenom visinom ne većom od 0, 5m iznad nivoa zemljane podloge i ne bliže od 15m od ruba poletno-sletne staze;
  - (9) Šematski prikaz površina ograničenje prepreke dat je u prilogu broj 2. ovoga Pravilnika.

Član 8.

(Označavanje operativnih površina)

- (1) Operativne površine na letilištu za vrijeme letenja moraju biti označene. Označavanje se vrši: zastavicama, piramidama, stožcima, bojama, trakama i ugaonicima.
- (2) Zavisno od opremljenosti letilišta i načina korištenja, označavanje površina može biti za dnevnu i noćnu upotrebu.

Član 9.

(Dnevno označavanje površina)

- (1) Poletno - sletna staza bez kolovoznog zastora obilježava se oznakama koje mogu biti nepokretne ili pokretne. Nepokretne oznake su ugaonici i trake, a pokretne zastavice, piramide i stožci.
- (2) Kada se obilježavanje poletno - sletne staze vrši nepokretnim oznakama, pragovi poletno - sletne staze obilježavaju se ugaonicima čija dužina krakova iznosi 6 metara, a širina 1 metar. Ivice poletno - sletne staze obilježavaju se trakama dužine 4 metra, a širine 1 metar, koje se postavljaju na svakih 50 metara. Ugaonici i trake izrađuju se od šljunka, tucanika i drugog pogodnog materijala i boje se bijelom bojom. Ugaonici i trake moraju biti u nivou sa okolnim terenom (prilog broj 3.).
- (3) Kada se obilježavanje poletno - sletne staze vrši pokretnim oznakama, na uglove praga poletno - sletne staze postavlja se po jedna crvena zastavica. Bočne ivice, poletno - sletne staze obilježavaju se crveno bijelim zastavicama koje se postavljaju na razmaku od 50 metara, u dužini do polovine poletno-sletne staze. Dimenzije zastavica iznose 50cm x 40 cm.
- (4) Staza za voženje obilježava se žutim zastavicama u razmacima od 50 m i to najmanje jedna ivica staze.

-
- (5) Prepreke i druga opasna mjesta izvan poletno - sletne staze koja mogu ugroziti sigurnost letenja obilježavaju se crvenim zastavicama.
- (6) Prostor za parkiranje vazduhoplova obilježava se žutim zastavicama.
- (7) Ako se koriste oznake u obliku stožca, piramida i sl. radi boljeg uočavanja bočnih granica, iste moraju biti kontrastno obojene sa narandastom, bijelom ili crvenom bojom, lako lomljive konstrukcije i dovoljno niski da osiguraju slobodan prostor za elise letjelica (prilog broj 3.).
- (8) Poletno-sletna staza sa kolovoznom zastorom obilježava se oznakama bijele boje. Moraju se minimalno označiti pragovi za staze širine do 30 m, a za stazu sa širinom preko 30 m, i središnja linija i ivice.

Član 10.

(Noćno označavanje površine)

- (1) Svijetla za noćno označavanje površina mogu biti stalna (ugrađena u zastor) i pokretna (prenosiva);
- (2) Na poletno - slijetnoj stazi moraju biti postavljena:
- svijetla praga sa 6 zelenih sijalica;
  - svijetla kraja sa 6 crvenih sijalica;
  - svijetla ivica bijela postavljena sa obje strane u jednakim razmacima od 60 m i najvećim odstojanjima od ivice 3m (prilog broj 5.);
- (3) Staza za voženje obilježava se plavim sijalicama u razmacima od 60 m najmanje na jednoj ivici;
- (4) Stajanka aviona obilježava se plavim sijalicama;
- (5) Prepreke i zabrane obilježavaju se crvenim sijalicama
- (6) Preporučuje se i postojanje prilaznih svjetala skraćene verzije od 420 m.

Član 11.

(Pokazivači i signalni uređaji)

Letilište za vrijeme korištenja mora biti opremljeno:

- a) jednim pokazivačem pravca vjetra (kobasica);
- b) pokazivačem pravca slijetanja;
- c) signalnim sredstvima (signalni - raketni pištolj i reflektor prijenosnog tipa ako se letilište koristi noću);
- d) svijetlosni far ako se letilište koristi noću, sa bijelim svijetlom, uočljiv sa svih pravaca i svijetli 12-20 puta u minuti;
- e) svijetlosni pokazivač nagiba slijetanja(APAPI), na jednoj strani poletno - sletne staze. Preporučuje se posebno za letiliste na kome se provodi intenzivna letačka obuka noću.

Član 12.

(Pokazivač pravca vjetra)

---

(1) Pokazivač pravca vjetra treba biti napravljen od tkanine bijele, narandžaste ili kombinovane crvenobijele boje, cilindričnog oblika, najmanje dužine 3,6m i promjera na širem kraju najmanje 0,9m, a na užem 0,5m.

(2) Treba biti potpuno uočljiv kod polijetanja i slijetanja, postavljen na jarbol visine 5-6 m bočno od poletno-sletne staze na rastojanju od 40 m, po mogućnosti u ravni slijetanje zrakoplova. Noću treba biti osvijetljen. Zavisno od uvjeta na letilištu, postavljanje pokazivača može biti riješeno i na drugi način.

(3) Položaj pokazivača treba biti označen kružnom trakom promjera 7 m, širine 0,5 m u čijoj sredini je jarbol (prilog broj 6).

Član 13.

(Pokazivač pravca slijetanja)

(1) Pokazivač pravca slijetanja obavezno se koristi na letilištu gdje nije izvršeno označavanje prvca protezanja poletno - sletne staze. Oblika je slova "T", visine 4m, širine 4m, debljine 0,4 m (prilog broj 6.);

(2) Izrađuje se od tkanine bijele ili narandžaste boje zavisno gdje je bolje uočljiv u odnosu na podlogu. Ako se letilište koristi noću pokazivač pravca slijetanja treba biti osvijetljen ili oivičen bijelim svijetlima, sa razmakom od 1m na cijeloj dužini i širini od 4 m.

Član 14.

(Signalna sredstva)

(1) Letilište za vrijeme korištenja mora imati signalno raketni pištolj sa dovoljno crvenih, bijelih i zelenih raketa koji se koriste za upozorenje i vanredne situacije.

Ukoliko letilište ne raspolaže raketnim pištoljem, kao zamjena mogu se koristiti crvena i bijela zastavica, dimenzija 80cmx120cm za istu namjenu.

(2) Ako se letilište koristi noću treba imati signalni reflektor ručno pokretljiv u svim pravcima i da omogućava davanje crvenih, bijelih i zelenih svijetlosnih signala, kao i prijenosa obavjesti morzeovim znacima koji se koriste za upozorenje i vanredne situacije.

Član 15.

(Obezbjedenje letenja na letilištu)

Za vrijeme provođenja letenja, letilište mora biti obezbjeđeno vatrogasnom, spasilačkom, sanitetskom, meteorološkom i komunikacionom opremom i obučanim osobljem za održavanje i korištenje iste. Sadržaj opreme i broj osoblja utvrđuje se zavisno od vrste i broja zrakoplova i obima zračnih operacija za svako letilište pojedinačno. Ovim Pravilnikom određena je minimalna oprema i broj osoblja koja letilištu moraju biti obezbjeđena za vrijeme korištenja.

Član 16.

(Protivpožarno i spasilačko obezbjeđenje)

(1) Vatrogasno - spasilačka oprema treba minimalno da zadovolji vatrogasnu kategoriju jedan i dva (1-2), prema ICAO Anex 14. dio prvi.

(2) Minimalna vatrogasna oprema sastoji se od:

- a) dva protivpožarna aparata po 12 kg suhog praha;
- b) dva protivpožarna aparata po 6 kg suhog praha;

-
- c) preporučuje se jedan protivpožarni aparat sa 250kg suhog praha;
  - d) jedna osoba, stručno osposobljena za gašenje požara i održavanje opreme;
- (3) Spasilačka oprema minimalno treba da sadrži:
- a) jedna vatrogasna mala sjekira;
  - b) jedne makaze za siječenje lima;
  - c) jedan šiljati nož;
  - d) jedna ručna pila za metal (bonsek) sa šest rezervnih plata;
  - e) jedne makaze za metal;
  - f) jedan alat za razvaljivanje (klješta, čekić, poluga, komplet ključeva i dr.);
  - g) jedan vatrogasni pokrivač za gašenje;
  - h) dva para zaštitnih rukavica od vatrootpornog materijala;
  - i) dva krampa i dvije lopate;
  - j) jedna čelična sajla promjera 15mm i dužine 30m;
  - k) jedan reflektor od 1.000w sa kablom dužine 50m ako se letilište koristi noću.
- (4) Za vrijeme letenja oprema se treba nalaziti na lakoj prikolici ili u automobilu ukoliko letilište ne raspolaže posebnim vozilom. Za obimnije spasilačke aktivnosti letilište se treba oslanjati na lokalne vatrogasne spasilačke jedinice.

Član 17.

(Sanitetsko obezbjeđenje)

- (1) Sanitetska oprema minimalno treba da sadrži:
- a) apoteka za prvu pomoć (makaze, kraće i duže, kramerova šina, zavojni i potrošni materijal, alkohol, benzin, vata, gaza, flasteri, gumene rukavice);
  - b) jedna nosila i dva pokrivača;
  - c) jedna osoba stručno obučena za pružanje prve pomoći ili medicinski tehničar;
  - d) oprema za vrijeme letenja mora se nalaziti u vozilu sa spasilačkom opremom, ukoliko letilište ne raspolaže posebnim vozilom;
  - e) sadržaj kutije apoteke prve pomoći mora se kontrolisati najmanje jednom godišnje. Provjerena kutija treba biti zapečaćena. Za obimnije medicinske usluge letilište se treba oslanjati na lokalne medicinske centre.

Član 18.

(Meteorološko obezbjeđenje)

- (1) Meteorološka oprema minimalno treba da sadrži:
- a) pokazivač pravca vjetra prema članu 12. ovoga Pravilnika;
  - b) ručni anemometar za mjerenje brzine prizemnog vjetra;

---

c) signalni raketni pištolj prema članu 14. ovoga Pravilnika koji se koristi za upozorenje u slučaju naglog pogoršanja meteo situacija;

(2) Za dugoročne i kratkoročne prognoze vremena treba se osloniti na meteorološke službe najbližiš kontrole letenja ili lokalnih meteoroloških stanica.

Član 19.

(Komunikaciona i navigaciona opreme)

Letilište za vrijeme letenja najmanje treba imati

- a) jednu fiksnu ili mobilnu telefonsku vezu;
- b) jednu radio stanicu za veze rukovodioca letenja sa zrakoplovima. Ako se provodi letačka obuka učenika preporučuje se radio stanica i za dežurnog letenja.
- c) letilišta koja ne raspolažu sopstvenim navigacionim sredstvima prema mogućnosti i potrebi koristi sredstva susjednih aerodroma.

Član 20.

(Objekti na letilištu)

- (1) Ako letilište na kome borave letjelice raspolaže sa hangarom ili prikladnim prostor za smještaj letjelica i opreme isti moraju ispunjavati tehničke uvjete za siguran smještaj.
- (2) Letilište na kome se izvodi intenzivnije letenje treba imati izgrađenu kontrolu letenja u skladu sa potrebama i mogućnostima;
- (3) Prostorije za boravak osoblja mogu biti izgrađene kao izdvojene ili u sastavu hangara;
- (4) Letilište koje raspolaže skladištem za gorivo mora se pridržavati svih mjera predostrožnosti o sigurnosti skladišta i procedurama za pravilno skladištenje i manipulisanje gorivom.
- (5) Svi objekti na letilištu moraju biti adekvatno zaštićeni i obezbjeđeni u odnosu na sve redovne i vanredne okolnosti i slučajeve.

DIO III. UVJETI I NAČIN DOBIJANJA POTVRDE OPERATORA LETILIŠTA

Član 21.

(Opšte odredbe)

- (1) Ni jedna osoba ne može koristiti letilište u Bosni i Hercegovini ukoliko ne posjeduje važeće rješenje i potvrdu za korištenje izdato od strane Direkcije za civilno zrakoplovstvo BiH.
- (2) Potvrda i rješenje za korištenje može se izdati osobi koja ispunjava uvjete za izdavanje u skladu sa: Zakonom o zrakoplovstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 2/04) i Pravilnika o uvjetima i načinu izdavanja potvrde aerodromskog operatera ("Službeni glasnik BiH", br. 28/05) i odredbama ovoga Pravilnika.
- (3) Za pojedivosti koje nisu utvrđene ovim Pravilnikom primjenjuju se standardi i praksa ICAO Anex 14. i domaći regulativni propisi koji tretiraju ovu oblast.

Član 22.

(Provođenje postupka za izdavanje potvrde operatora letilišta)

- (1) Postupak za izdavanje, produženje, izmjene / dopune, prijenos i otkazivanje potvrde operatora letilišta provodi se prema odredbama Pravilnika o uvjetima i načinu izdavanja potvrde aerodromskog

---

operatora prema članovima od 15. do 74. prilagođen uvjetima, zahtjevima, standardima i nivou operacija na letilištu.

(2) Zahtjev za izdavanje potvrde za korištenje letilišta podnosi se 60 dana prije otpočinjanja korištenja letilišta, a zahtjev za produženje potvrde podnosi se 30 dana prije isteka važnosti odobrene potvrde.

Zahtjev se podnosi BH DCA prema obrascu broj 2 u prilogu Pravilnika o uvjetima i načinu izdavanja potvrde aerodromskog operatora. U zahtjevu se popunjavaju samo podaci koji se traže za letilište.

(3) Na osnovu podnijetog zahtjeva, provodi se postupak za utvrđivanje ispunjenosti uvjeta na letilištu i sačinjava zapisnika o ispunjenosti uvjeta za korištenje letilišta. Ukoliko su svi uvjeti ispunjeni BH DCA će izdati rješenje o korištenju letilišta (u kome se određuje period korištenja, zrakoplovi koji ga mogu koristiti, uvjeti i način korištenja i ograničenja za korištenje) i potvrdu za korištenje. Rješenje i potvrda za korištenje izdaju se najduže sa rokom važenja do 12 mjeseci.

(4) Operator letilišta dužan je izraditi Priručnik za korištenje letilišta u skladu sa zahtjevima iz priloga broj 7. ovoga Pravilnika. Pravilnik se dostavlja uz zahtjev za izdavanje potvrde operatora letilišta i predstavlja sastavni dio potvrde operatora. Promjene u priručniku dozvoljene samo uz suglasnost i odobrenje BH DCA.

DIO IV. KORIŠTENJE I ODRŽAVANJE LETILIŠTA

Član 23.

(Korištenje letilišta)

(1) Operator letilišta može koristiti letilište samo pod uvjetima i na način koji su određeni rješenjem o korištenju i odobrenim Priručnikom za korištenje letilišta;

Operator je dužan da od svih korisnika zahtijeva da se pridržavaju odobrenih uvjeta za korištenje letilišta, i isti su dužni da ih provode.

(2) Operator je dužan da koristi operativne površine, objekte, opremu i uređaje u skladu sa njihovom namjenom i dozvolom za korištenje.

(3) Zabranjuje se korištenje letilišta ukoliko nije izvršeno potpuno obezbjeđenje letilišta u skladu sa članovima od 12. do 19. ovoga Pravilnika. Priručnikom za korištenje letilišta moraju se precizno odrediti uvjete i način rukovođenja letenjem na letilištu, posebno odgovorne osobe za rukovođenje letenjem i njihove dužnosti.

(4) Letilište treba biti dostupno svim korisnicima pod istim uvjetima. Uslovi za korištenje utvrđuju se između operatora i korisnika letilišta.

(5) Za vrijeme letenja na letilištu je zabranjeno kretanje ljudi, vozila i životinja, posebno po operativnim površinama.

(6) Operator je dužan da obezbijedi osmatranje kretanja ptica i divljači u području letilišta i njihovo rastjerivanje sa operativnih površina.

(7) Operator je dužan da dozvoli slobodan pristup ovlaštenom osoblju BH DCA radi kontrole provođenja aktivnosti na letilištu i da obezbijedi sve potrebne uvjete za obavljanje aktivnosti.

(8) Operator letilišta odlučuje o vremenu otvorenosti letilišta, pri čemu je dužan uzeti u obzir potrebe i zahtjeve korisnika letilišta.

(9) Korištenje i obrađivanje zemljišta u blizini manevarskih površina kao i u području letilišta ne smije ugrožavati sigurnost polijetanja i slijetanja zrakoplova.

---

(10) Letilište se može koristiti dok ne nastupe okolnosti koje mijenjanju uvjete za sigurno polijetanje i slijetanje vazduhoplova, propisane ovim Pravilnikom.

(11) Ako nastupi promjena na poletno - sletnoj stazi ili u bližoj okolini koja je od uticaja na sigurnost letenja, operator letilišta dužan je da prestane sa korištenjem takvog letilišta i o tome odmah obavijesti BH DCA.

(12) Ako su u pitanju veće promjene na letilištu (određivanje nove poletno - sletne staze na istom letilištu ili promjena pravca polijetanja poletno - sletne staze, nove prepreke koje bi mogle ugroziti sigurnost letenja u neposrednoj blizini letilišta i sl.) operator letilišta podnosi novi zahtjev za izdavanje ili promjenu potvrde za korištenje letilišta.

(13) Ako se na letilištu organizuju zrakoplovne manifestacije ili takmičenja, operator je dužan o tome obavijestiti BH DCA radi dobijanja suglasnosti. U obavijesti se dostavljaju podaci o: organizatoru, vremenu i mjestu održavanja, vrsti takmičenja i rukovođenju i obezbjeđenju aktivnosti.

Član 24.

(Održavanje letilišta)

(1) Operativne površine, objekti, uređaji, opreme i instalacije na letilištu moraju se odražavati u ispravnom stanju i redovno kontrolisati, radi obezbjeđenja sigurnog polijetanja, slijetanja i kretanje letjelica po zemlji.

(2) Pregledi, popravke i održavanje letilišta mora se vršiti u skladu sa Pravilnikom o odražavanju i pregledanju aero- droma i mjerama potrebnim za njegovu sigurnu upotrebu, usklađeni sa potrebama i uvjetima na letilištu.

(3) Ako u toku korišćenja letilišta čija je poletno-sletna staza sa kolovoznim zastorom, nastanu oštećenja kolovoznog zastora koja mogu ugroziti sigurno letenje vazduhoplova, letilište se ne može koristiti dok se poletno-sletna staza ne dovede u ispravno stanje.

(4) Oznake na letilištu moraju se popraviti ili zamijeniti novim čim postanu neupotrebljive, odnosno nedovoljno uočljive. Oznaka se smatra nedovoljno uočljivom ako je manje od 70% ukupne površine oznake uočljivo i ako se promijenila osnovna boja oznake.

(5) Travnate površine treba redovno održavati rezanjem trave i valjanjem radi otklanjanja neravnina. Dozvoljene visine trave i raslinja na poletno-sletnoj stazi i stazi za voženje je 10 cm, a na ostalim dijelovima 20 cm.

DIO V - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 25.

(Operativne naredbe generalnog direktora BH DCA)

(1) Generalni direktor BH DCA može Operativnim naredbama, ograničiti upotrebu ovoga Pravilnika ili odrediti posebne i dopunske uvjete u primjeni ovoga Pravilnika ukoliko to budu zahtijevale odredbe propisa BiH, kao i ukoliko to bude proizlazilo iz zahtjeva regulative ICAO i JAA.

(2) Operativne naredbe sadrže:

- a) razlog izdavanja;
- b) primjenjivost i dužinu trajanja;
- c) radnje i postupke koje treba preduzeti.

Član 26.

(Prestanak važenja ranije objavljenog Pravilnika)

Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaje da važi Pravilnik o korištenju letilišta ("Službeni list SFRJ", br. 11/79).

Član 27.

(Stupanje na snagu)

Pravilnik stupa na snagu osam dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Član 28.

(Ostale obaveze)

- (1) Za pojedinosti koje nisu utvrđene ovim Pravilnikom primjenjivati će se standardi i prakse ICAO Aneksa 14. i domaći regulativni propisi koji se odnose na ovu oblast.
- (2) Sva operativna letilišta koja su dobila potvrdu i rješenje po ranijem Pravilniku o korištenju letilišta dužni su da u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu ovoga Pravilnika, usklade stanje na svojim letilištima prema odredbama ovoga Pravilnika.

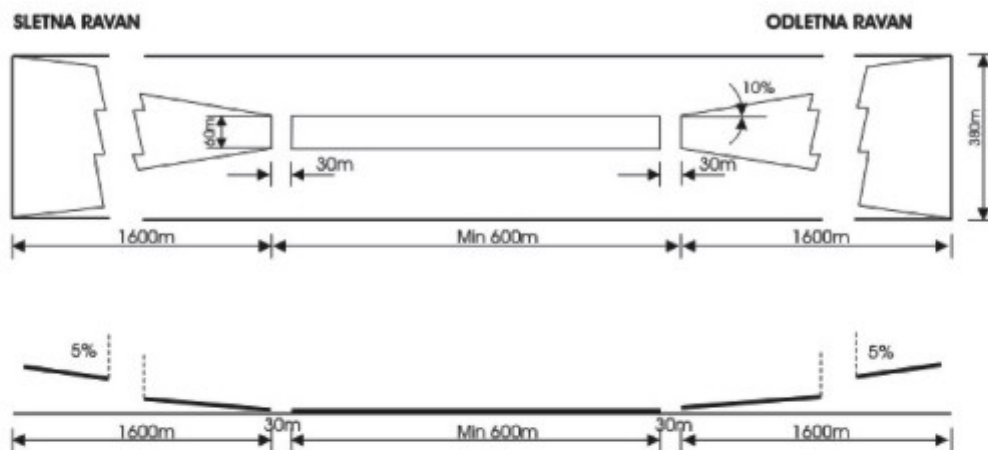

Broj 02-292.3-78-1/07
24. januara 2007. godine
Sarajevo

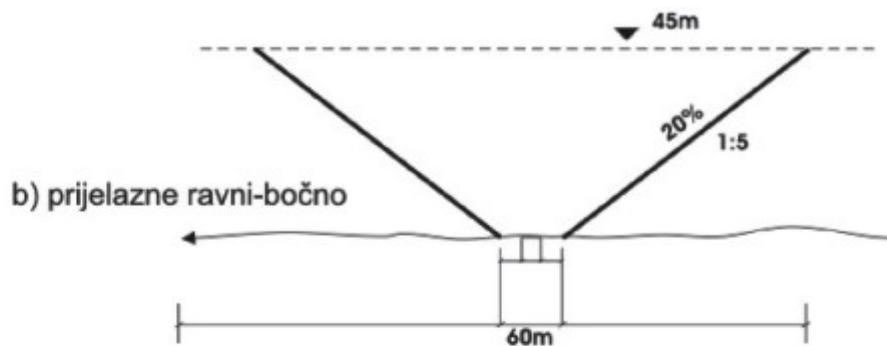
Generalni direktor
Đorđe Ratkovića, s. r.

Prilog:1

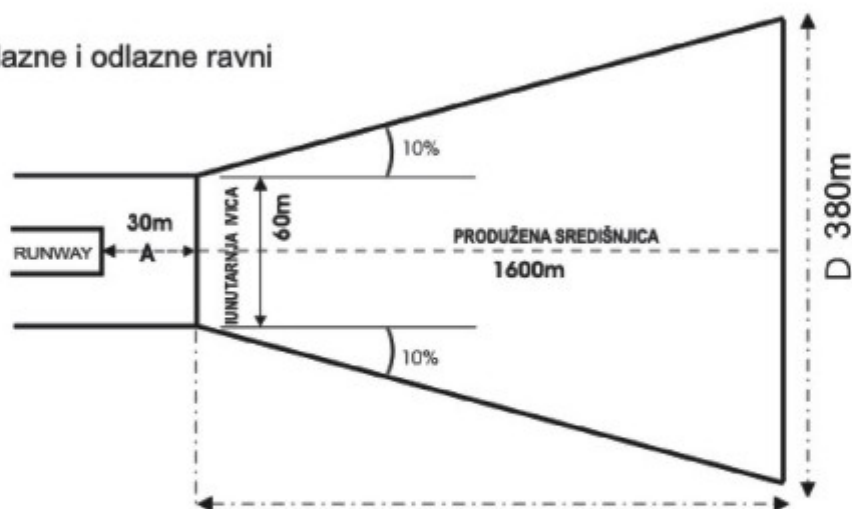
Dimenzije letilišta sa prilaznim i odlaznim ravnima

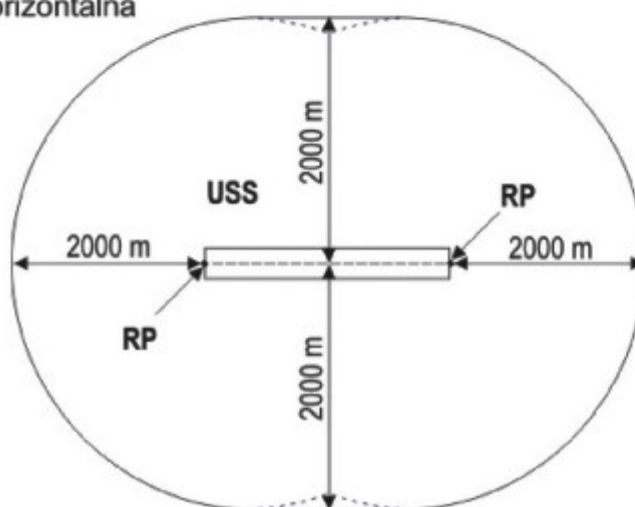
Ravni ograničenja prepreka

a) prilazne i odlazne ravni

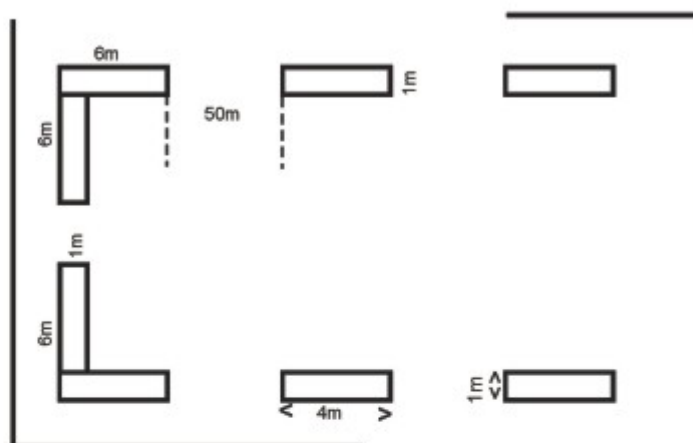

c) unutrašnja horizontalna ravan

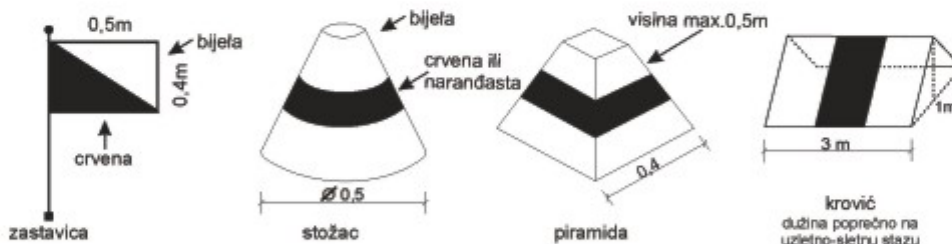

Oznake za dnevno označavanje površina

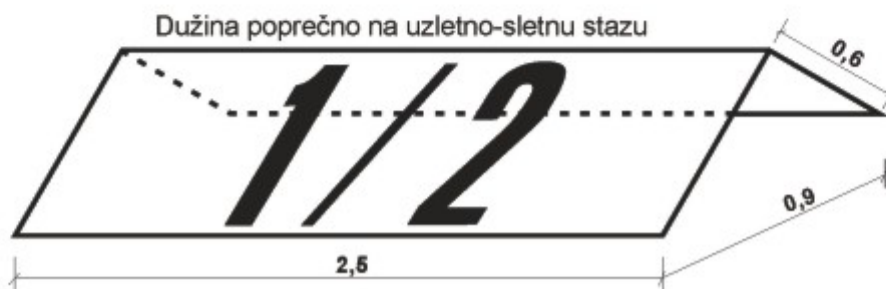
a) stalne nepokretne oznake za poletno-sletnu stazu sa travnatim zastorom

b) Pokazivači površine sa travnatim zastorom

c) Oznaka za pola dužine staze

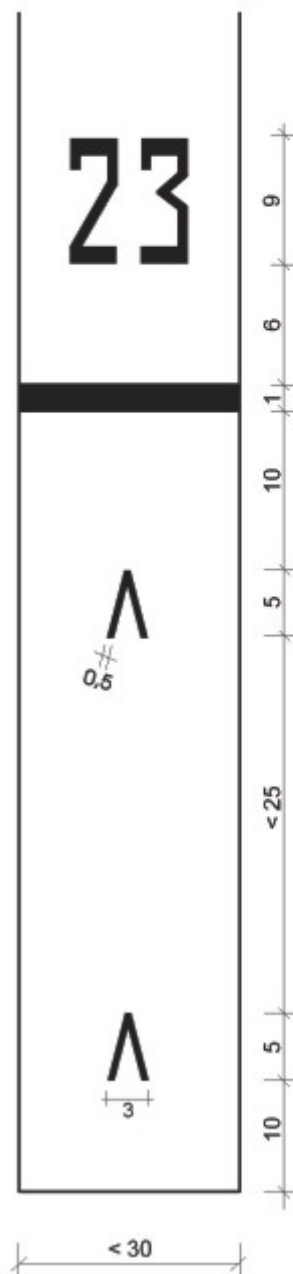

Oznake uzletno sletne staze s kolničkim zastorom za staze širine manje od 30m

NEIZMJJEŠTEN PRAG

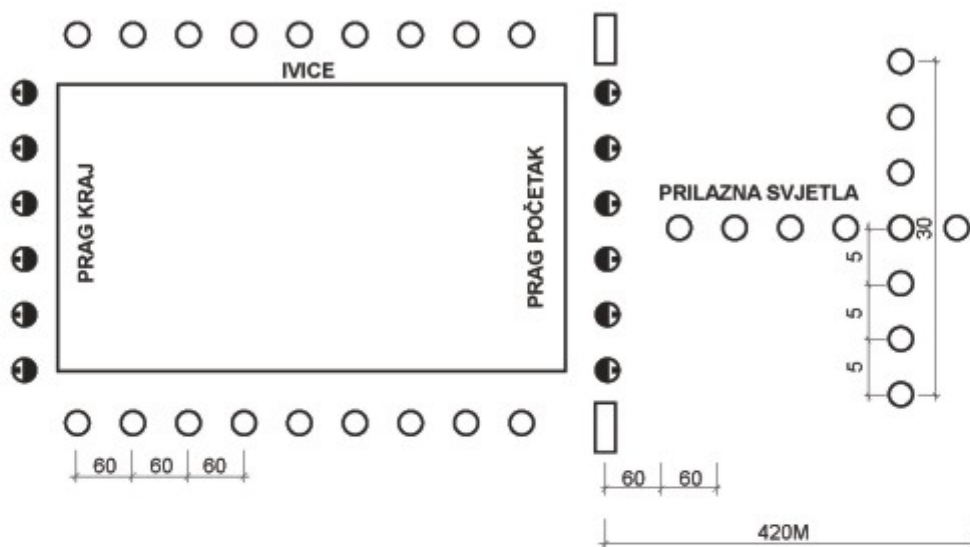

IZMJJEŠTEN PRAG

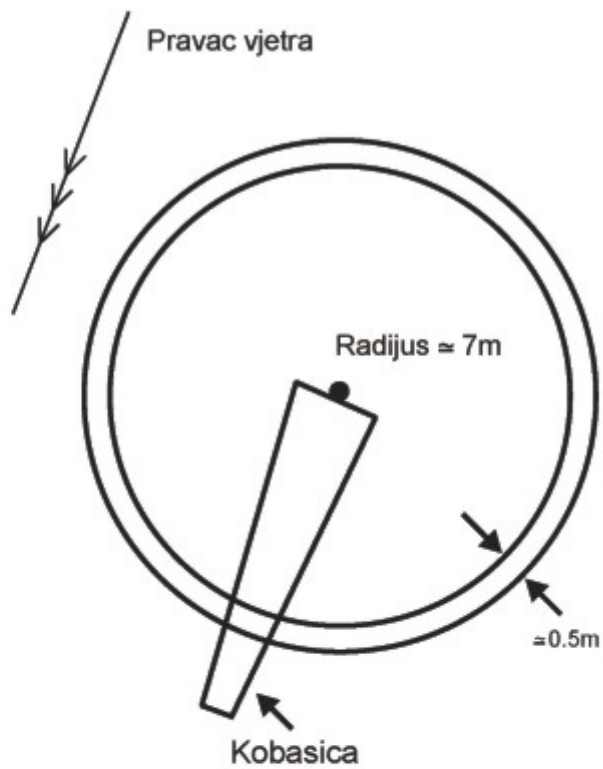

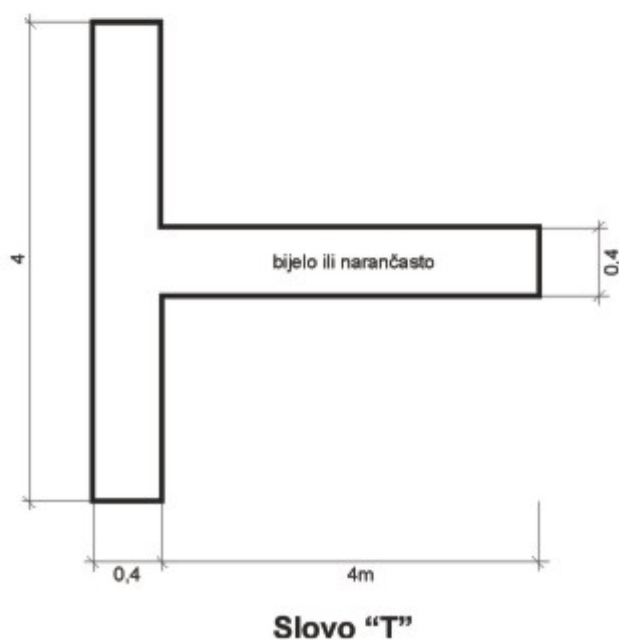
Noćno označavanje površina

a) pokazivač pravca vjetra

b) pokazivač pravca slijetanja

SADRŽAJ PRIRUČNIKA ZA KORIŠTENJE LETILIŠTA

Priručnik za korištenje letilišta treba imati oblik i format za jednostavnu primjenu, da je odobren od odgovorne osobe i da minimalno sadrži sljedeće:

DIO PRVI-VOĐENJE I KONTROLA PRIRUČNIKA

- 1.1. UVOD
  - 1.1.1. Namjena priručnika
  - 1.1.2. Kratak opis dijelova, njihov sadržaj i primjena
  - 1.1.3. Izjava da priručnik sadrži uputstva i procedure kojih se korisnici letilišta moraju pridržavati
- 1.2. SISTEM DOPUNA I IZMJENA
  - 1.2.1. Dostupnost i distribucija priručnika
  - 1.2.2. Dopunjavanje i ažuriranje priručnika, uslovi kada se izvodi, ko je odgovoran za unošenje dopuna i izmjena
  - 1.2.3. Način dostavljanja dopuna i izmjena
- 1.3. IZUZEĆA-OLAKŠICE I OGRANIČENJA U KORIŠTENJU LETILIŠTA

DIO DRUGI-NAMJENA, POLOŽAJ I OPIS LETILIŠTA

- 2.1. Namjena letilišta
- 2.2. Položaj letilišta od najbližeg naseljenog mesta
- 2.3. Oblik, veličina, granice i karakteristike terena na i oko letilišta
- 2.4. Geografske koordinate letilišta-referentna točka letilišta
- 2.5. Nadmorska visina letilišta i deklinacija
- 2.6. Referentna temperatura na letilištu
- 2.7. Meteorološke karakteristike i meteorološki minimumi na letilištu
- 2.8. Površine za kretanje na letilištu: osnovna staza, poletno-sletna staza i staza za voženje, položaj, podloga, dužina, širina, uzdužni i poredni nagib, ravnost, nosivost, označavanje, sigurnosne zone i ravni ograničenja prepreka sa grafičkim prikazom
- 2.9. Stajanka za letjelice: položaj, dimenzije, podlog i nosivost
- 2.10. Vizuelna, navigaciona i komunikaciona sredstva na letilištu
- 2.11. Objekti, sredstva i instalacije na letilištu
- 2.12. Oprema na letilištu: spasilačka, vatrogasna, medicinska, meteorološka i dr.
- 2.13. Služba kontrole letenja
- 2.14. Snabdjevanje gorivom i mazivom na letilištu
- 2.15. Kontrola divljači i ptica na letilištu
- 2.16. Kretanje osoba i vozila na letilištu
- 2.17. Druge službe i servisi na letilištu
- 2.18. Ograničenja i zabrane na letilištu
- 2.19. Održavanje letilišta: planovi, pregledi, opravke i održavanje površina za kretanje letjelica

DIO TREĆI-ZONA LETILIŠTA I POSTUPCI ZA LETENJE

- 3.1. Granice zone letilišta
- 3.2. Zone na letilištu: pilotažne zone, zone za jedrenje, zone čekanja, zone za probne letove, zone za akrobatsko letenje, zone za grupno letenje, zona padobanskih skokova, zona za modelarske aktivnosti, zabranjene zone i dr.
- 3.3. Školski krug
- 3.4. Procedure odlaska i dolaska na letilište
- 3.5. Tačke obaveznog javljanja

-
- 3.6. Tereni za prinudno sletanje
- 3.7. Organizacija i rukovođenje letenjem: najava, o dobronje, priprema za letenje, sastav ekipe za rukovođenje letenjem i dužnosti i obaveze članova, dokumentacija i evidencija i način vođenja, izvještavanje i dr.
- 3.8. Vanredni postupci, način obavještanja i izvještavanja
- 3.9. Sistem sigurnosnog upravljanja na letištu: organizacija uprave, dužnosti i provođenje procedura, preventivne mjere za sprečavanje ugrožavanja sigurnosti letenja i nesreća i dr.

DIO ČETVRTI-PLAN ZA VANREDNE SITUACIJE NA LETIŠTU

- 4.1. Rukovođenje vanrednim situacijama na letištu: odgovorne osobe, organizacije i sredstva koja se angažuju, način pozivanja i angažovanja, brojevi telefona, operativni centar za upravljanje kriznom situacijom.
- 4.2. Procedure za djelovanje u vanrednim situacijama:
- postupak i način uzbunjivanja;
  - vanredne situacije sa letjelicama na zemlji i u zraku;
  - nesreće sa letjelicama na letištu i van letišta;
  - požar na letištu;
  - elementarne nepogode: zemljotres, poplava, oluja i dr.
  - nezakonito djelovanje: otmica zrakoplova, sabotaža, prijetnja bombom, anonimne dojave;
  - opasne materije;
  - vježbe za vanredne situacije na letištu i testiranje plana.

DIO PETI-PRILOZI

- 5.1. Karta razmjera 1: 25000 ili 50000 sa ucrtanim granicama zone letišta, zonama za letenje, školskim krugom, načinom odlaska i povratka na letište, zabranjenim zonama.
- 5.2. Grafički prikaz na karti razmjera 1: 10000 razmještaja manevarskih i drugih površina i objekata na letištu.
- 5.3. Karta prepreka sa ucrtanim površinama ograničenja i preprekama posebno u odletnoj, prilaznoj i prelaznoj ravni.

Napomena: sadržaj priručnika za korištenje letišta treba uskladiti sa stvarnim uslovima, potrebama i operacijama na letištu. Izneseni sadržaj zadovoljava uslove za korištenje sportskih i privrednih letišta na kojima se provode zrakoplovne djelatnosti sportskog i amaterskog letenja i prevoza za sopstvene potrebe. Za ostale djelatnosti, pružanje usluga iz zraka, avio-taksi prevoz i panoramsko letenje, priručnik treba biti dopunjen u skladu sa dodatnim uslovima koje se propisuju za dobijanje potvrde za obavljanje ovih djelatnosti. Priručnik za posebna letišta-terene po obimu i sadržaju treba prilagoditi uslovima i aktivnostima na istom.